

De jure acquisito in bello.

In bello evidenter injusto nihil legitime acquiri potest, ut patet. At in bello justo legitime acquiruntur, juxta omnes : 1° spolia hostium, sive occisorum, sive vulneratorum, sive captorum, sive fugientium ; 2° omnia arma et instrumenta bellica, cujuscumque generis annona, publici æris pecunia, etc. ; 3° quæcumque mobilia et immobilia ad rempublicam pertinentia : hæc ad principem, cujus nomine bellum infertur, pertinent, exceptis tamen spoliis militum, quæ ex usu recepto victoribus cedunt, et mobilibus, quæ in direptione urbis legitime permissa rapiuntur.

4° In bello legitimo acquiritur jus in populos victos regnandi. Id quippe admitti debet ut validum quod semper et ubique sic admissum est : atqui semper et ubique admissum est jus populis victis imperandi eosque gubernandi in bello justo legitime acquiri posse. Præterea auctoritas in populos est quid reale sicut jus in bonum jam possessum vel ad bonum aliquod possidendum : ergo, quemadmodum bona fortunæ legitime acquiruntur in bello justo, sic et auctoritas gubernandi populos. Quidam tamen, ut Grotius et Puffendorf, arbitrantur hujusmodi auctoritatem in bello acquisitam non valere, donec populus consentiat. Sed hæc opinio doctrinæ Protestantium, cui adhærebant dicti auctores, sat conformis, ideis communiter receptis et consuetæ omnium sæculorum praxi repugnat.

PUNCTUM SECUNDUM. — De potestate pacem concludendi et ineundi.

Potestas de pace tractandi, eamque concludendi, necessario annexa est potestati bellum faciendi ; id nemo inficiari potest. Omnis ergo et sola auctoritas suprema fœdera pacis iniri valet.

Duplex distinguitur pax publica, una, scilicet, ad tempus, et dicitur induciæ (*trêve*) vel armorum sus-

pensio ; altera vero in perpetuum, quæ et plena dissidiorum compositio.

Certum est supream auctoritatem ex jure gentium strictissime obligari fœdera pacis et cunctas conditiones in eis expressas et ab utraque parte libere subscriptas observare. Attamen, ut partes contrahentes arctioribus vinculis inter se devinciantur, solemnitatem juramenti adhibere solent, obsides sibi mutuo sæpe tradunt : aliæ auctoritates supream ut mediatrices fœderi participant, et pro religiosa observatione ejus fidejussores sese constituunt, promittentes auxilium contra partem quæ, sine causis legitimis, prima illud frangeret.

Queritur utrum suprema potestas aliquam portionem ditionum suarum ; v. g., urbes, castella, etc., per contractum valide cedere possit.

R. Plures auctores id negare videntur ; ad validitatem enim hujusce cessionis expressum vel tacitum populi consensum requirit Grotius, l. 3, ch. 20, n. 5, sic etiam Puffendorf. Sed longe probabilius est hunc consensum non requiri. Quod enim in omnibus retro sæculis habitum est ut validum et licitum, nunc haberi non potest ut nullum : porro in omnibus retro sæculis imo et temporibus nostris, semper creditum est supremam auctoritatem, sive ab uno, sive a pluribus exerceatur, tales cessiones valide facere posse, et populos ita transmissos novo gubernio obedire teneri. Quemadmodum enim membrum amputare licet ut totum servetur corpus, ita et portionem regni cedere ut majus vitetur malum, vel ut præstantius obtineatur bonum. Ergo, etc.

Alia iniri solent fœdera cum vicinis potestatibus, et dicuntur gallicæ *alliances*.

Publicæ hujus generis conventiones habent pro objecto, modo res jure gentium evidenter præscriptas ; v. g., mutua humanitatis, benevolentia, æquitatis, etc., officia, modo conditiones positivas legi naturali superadditas : v. g., pactum mutua defensionis vel

aggressionis contra aliam potestatem. Nul lum est dubium quin talia fœdera inire liceat, et initis stare oporteat.

PUNCTUM TERTIUM. — De potestate leges condendi.

Suprema potestas id omne habere debet quod necessarium est ad regendam societatem sibi commissam. Porro societatem sibi commissam prudenter regere non potest quin multa jubeat et multa prohibeat; nam coercendæ sunt cupiditates, et homines avertendi sunt a vitio vel excitandi sunt ad virtutem; cum autem impossibile sit hæc omnia jubere vel prohibere per mandata transitoria, ad singulas personas pro singulis circumstantiis directa, necesse est ut quædam statuatur regulæ quas omnes juxta conditionem suam, sequi debeant. Jam vero generales illæ regulæ dicuntur *leges*. Quid sit lex supra diximus, p. 509.

Duplex est objectum circa quod leges civiles versari possunt, scilicet, res jure naturali jam præscriptæ vel prohibitæ, et res ex natura sua indifferentes.

1° *Res jure naturali jam præscriptæ vel prohibitæ.* Cum enim homines, vitiis obcæcati et cupiditatibus abrepti, legem naturalem sæpe non intelligant, aut intellectam non custodiant, sapientis est auctoritatis efficaciora quærere media quibus errantes reducat, delinquentes corrigat, et æterna ordinis principia, quantum potest, tueatur. Necesse est ergo ut leges civiles præcipua saltem legis naturalis præcepta sanctione sua muniant, ea præcipientes quæ jam præcepta sunt, et ea vetantes quæ sunt prohibita; v. g., homicidium, furtum, etc., sed tantum quatenus illæ præscriptiones vel prohibitiones, in suo ordine, bono societatis inseruiunt, et quantum prævidetur illarum observationem premi et obtineri posse.

2° *Res ex natura sua indifferentes.* Nam sæpe necesse est ad bonum publicum ut res hujusmodi præcipiantur; v. g., nonnullæ formalitates in solemnibus

contractu; vel prohibeantur, v. g., actio deferendi arma, nisi sub tali conditione, aut iter faciendi sine attestazione, vulgo dicta *passport*, etc.

PUNCTUM QUARTUM. — De potestate justitiam exercendi, crimina atque delicta puniendi.

Attentis variis hominum judiciis circa eadem objecta, et variis animarum ac voluntatum dispositionibus, impossibile est multas non exorturas esse dissensiones, quæ perpetuæ forent, et innumera generarent mala, nisi ab alioquo tribunali supremo definirentur: illas autem definire, est justitiam exercere, id est, assignare ex qua parte stet justitia: porro sola auctoritas suprema cunctas dissensiones ultima sententia definire potest per se vel per delegatos suos.

Ad bonam reipublicæ administrationem requiritur ut justitia sit fortis, vi insuperabili armata, ut sententias suas ad completam executionem efficaciter conducere valeat; alioquin leges vanæ et illusoriæ essent, ac proinde finem suum attingere non possent. Sola vis autem sufficiens, sunt milites jugiter armati, ad jussum principis vel magistratuum obtemperantes, qui delinquentes apprehendant et ad officia sua implenda compellant. Verum hæc adhuc non sufficiunt: requiritur insuper ut convenientibus pœnis leges sanciantur; multi namque sunt homines qui, seposito Dei timore, solo metu humano ad servandas leges determinari possunt: atqui metu humano cohiberi non possent si nullis pœnis sancirentur leges. Necesse est igitur ut, instituendo leges humanas, congruæ simul decernantur pœnæ delinquentibus infligendæ, quibus contineatur multitudo.

Pauca nobis dicenda sunt 1° de pœnis in genere; 2° de pœna mortis in specie, et 3° de delictis et criminibus puniendis.

De pœnis in genere.

Pœna in genere est malum a superiore ob culpam

illatum. Dicitur, 1° *malum*, quia alioquin non esset pœna nec sanctio legis. Dicitur, 2° *a superiore illatum*; malum enim a privato quacumque de causa illatum, haberi non potest ut sanctio legis. Dicitur 3° *ob culpam*, quia si ob alium finem inferretur; v. g., si dux exercitus jubeat ut milites in evidens periculum se coniciant ad capiendam urbem, hoc non habetur ut pœna.

Pœnæ infligi non possunt præcise ut reus patiat; tunc enim esset barbaries evidenter illicita. Semper igitur aliquis intendi debet finis honestus, nempe, 1° emendatio ipsius rei; sic patres corrigunt filios ut a vitiis eos avertant; vel 2° utilitas personæ læsæ, scilicet, ut damnum illatum resarciatur, aut ne aliud inferatur; vel 3° bonum publicum, videlicet, ut malefactores perterriti a malo absterneant, ne similem pœnam et ipsi luendam habeant.

Pro sapienti administratione justitiæ in regno, necesse est ut pœnæ singulis delictorum et criminum speciebus proportionatæ, quantum fieri potest, legibus ipsis statuatur: expedit enim ut in materia tanti momenti stabiles sint regulæ quas iudices sequi teneantur, et nihil remaneat arbitrarium. Legislatores crimina speculative tantum considerant, cupiditatibus non exagitantur; omnia seria attentione et maturo examine perpendunt; iudices, e contra, reum coram oculis habent, testes et advocatos audiunt, adstantes vident, desolatione familiæ commoventur, precibus sollicitantur, etc. Ergo timendum esset ne a stricta justitiâ sæpe recederent. Aliunde nulla daretur uniformitas inter varia tribunalia, ut patet; contra vero ubi singulæ pœnæ legibus ipsis decernuntur, eadem ubique est regula. Ergo, etc.

De pœna mortis.

Quamvis supponat Rousseau, et probet, *Contrat social*, l. III, ch. 5, malefactores ad supplicium mortis

damnari posse, paulo post in eodem capite contrarium dicere videtur; hæc sunt ipsius verba: « *Il n'y a point de méchant qu'on ne pût rendre bon à quelque chose. On n'a droit de faire mourir, même pour exemple, que celui qu'on ne peut conserver sans danger.* »

Nonnulli recentes *philanthropi*, ulterius progredientes, affirmaverunt malefactores diversis pœnarum generibus affligi posse, nunquam vero morte plecti debere, quia alio modo emendari vel contineri possunt.

PROPOSITIO.

Suprema auctoritas pœnam mortis contra malefactores decernere potest.

Prob. 1° Scriptura sacra. Rom., XIII, 4: *Si malum feceris, time; non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est, vindex in iram ei qui malum agit.* Hæc autem verba de potestate inferendi mortem semper intellecta sunt. Ergo 1°, etc.

Prob. 2° ratione. 1° Quod apud omnes gentes semper fuit in usu et habitum est ut licitum, nunc temere damnaretur ut illicitum: atqui semper fuit in usu et creditum est apud omnes gentes licere pœnam mortis contra malefactores decernere. Ergo, etc.

2° Omnis pars ordinatur ad totum, illique cedere debet: sic membrum vitiatum corporis humani amputare licet ut ipsum corpus servetur. Porro singuli homines sunt relative ad corpus politicum sicut membra relative ad corpus humanum: ergo suprema auctoritas conservationi totius corporis invigilans, malefactores illi nocentes aut nocere tentantes, resecaere et morte plectere potest.

3° In bello legitime suscepto, licet, juxta omnes, adversarios vulnerare, mutilare et occidere, quia id conservatio vel dignitas corporis politici exigit: ergo, a pari, malefactores privatos reipublicæ vere nocentes aut nocere volentes occidere licet. Vide Grotium, lib. 2, c. 20, n. 8 et seq.

Solvuntur objectiones.

Obj. 1°. Alio modo semper contineri et a malo inferendo prohiberi possunt malefactores : ergo eos occidere non licet.

R. Nego conseq. Bonum enim publicum non tantum exigit ut malefactores a novo malo inferendo prohibeantur, sed insuper ut cæteri homines salutari severitatis exemplo terreantur : atqui pœnis morte mitioribus cæteri homines sufficienter non terrerentur. Sæpe enim nunc gaudent atrociora patrare crimina, quamvis sciant probrosam mortem sibi deprehensis imminere; quid ergo facerent, si talem pœnam non formidarent?

Obj. 2°. Quod malum est in se, fieri non potest licitum etiam ob bonum finem : atqui malum est in se aliquem voluntarie occidere. Ergo, etc.

R. Dist. min. Malum est in se occidere innocentem, *conc.*; occidere nocentem, *nego min.* Equidem voluntarie occidere innocentem, est quid malum in se; nulla enim excogitari potest ratio cur illud licite fieri posset, ne quidem ob totius societatis conservationem, quia non faciendæ sunt mala ut eveniant bona. Verum occidere nocentem, non est quid malum in se. Seipsum enim vel patriam defendere, est quid valde bonum; hinc bellum justum inire, injustum aggressorem occidere licet, ut ostendimus. Porro suprema auctoritas societatem defendit, quando malefactores morte plectendos esse decernit. Ergo, etc.

Ut igitur mors contra malefactores juste decernatur, duo requiruntur, nempe, auctoritas suprema et causa sufficiens.

1° Auctoritas suprema. Vel enim sola auctoritas suprema per se vel per suos delegatos pœnam mortis juste decernere potest, vel privati homines eam juste decernere possunt : atqui posterius admitti non potest : *1°* quia pœna mortis infligi non potest, nisi ob conservationem corporis politici seu societatis; pri-

vati autem curam societatis non habent; *2°* quia timendum esset ne privati deciperentur; aut cupiditatibus potius quam justitiæ servirent; *3°* quia nulla esset securitas in mundo, et quotidiana circumquaque viderentur homicidia. Ergo, etc.

2° Requiritur causa sufficiens. Certum est enim aliquam proportionem inter pœnam et delictum dari oportere : mors autem maximum est malum hominis; ergo decerni non debet nisi pro gravissimis delictis, et quando bonum publicum exigit ut inferatur. Supremæ auctoritatis est judicare an causa sit sufficiens, nec ne. Non præcise consideratur natura delicti vel criminis, sed finis et consecutaria ejus in ordine ad conservationem societatis spectari debent. Unde nimie severitatis non facile arguendæ sunt leges militares, quæ pro delictis apparenter levibus pœnam mortis decernunt; ad conservationem enim disciplinæ militaris judicantur necessariae.

Grotius, in loco modo citato, expresse docet strictum dari præceptum legis naturalis concedendi damnatis ad mortem tempus sufficiens ut ante supplicium dolore, precibus et, si fieri possit, religionis auxilliis, misericordiam apud Deum consequi valeant. Qui vero ad meliores fruges redire nolunt, nihilominus hora determinata supplicio affici possunt : si enim æternaliter pereant, hoc sibimetipsis imputare debent.

Ex dictis patet pœnas morte inferiores; v. g., exsilium, carcerem, honorum spoliationem, etc., a suprema auctoritate juste decerni posse; qui enim potest majus, potest et minus in eodem genere.

Pœna autem confiscationis bonorum abolita est art. 66 Chartæ a Ludovico XVIII conditæ et solemniter promulgatæ die 5 junii 1814. Eadem dispositio fuit renovata in Charta die 7 augusti 1830, art. 8, 9 et 57; anno 1848, in nova Constitutione institutioni reipublicæ accommodata, art. 12, et conservata sub regimine imperiali.

Cum judices auctoritatem tantum delegatam ha-

beant, a severitate legum in applicanda pœna temperare nequeunt: toti esse debent ut crimen certissime noscant et non nisi reos pœnis afficiant. Si autem, diligenti inquisitione facta, dubium adhuc maneat, partem accusato faventem amplecti debent, quia melius est periculo reum absolvendi se exponere, quam periculo innocentem condemnandi; attamen non expectanda est certitudo absoluta, quæ in moralibus raro habetur, sed ea certitudo quæ ex judiciis virorum prudentium oritur et veram animi convictionem parit, quamvis contrarium forsitan sit verum, ut pluries accidit: sola enim hæc regula in moralibus admitti potest. Si autem iudices aut cives jurati, qui vulgo dicuntur *jurés*, prudenter judicando errant, error ipsis non imputabitur.

Solius auctoritatis supremæ est gratiam reis iudice damnatis concedere, sive pœnam commutando, sive eam penitus condonando; hoc frequenter fieri non debet, et nunquam nisi ob motiva indulgentiam quasi sollicitantia, qualia sunt ignorantia, defectus experientiæ, obsequia magni momenti jam præstita aut in futurum præstanda, extraordinaria doloris signa, etc.

De criminibus et delictis puniendis.

Certum est omnia peccata ab auctoritate suprema pœnis affici non posse. Quæ enim auctoritas plenam haberet potestatem puniendi cuncta peccata superbiam, ambitionis, avaritiæ, luxuriæ, detractionis, ingrati-tudinis, etc.? Aliunde multa peccata sunt mere interna et soli Deo nota: ab ipso igitur solo puniri possunt.

Non expedit ut proportionatæ decernantur pœnæ contra quæque peccata exterius commissa, etiam gravissima et quæ facile probari possunt, tum quia minus directe ad ruinam societatis tendunt, tum quia frequentiora sunt ut ad ea requirenda et punienda sufficiant iudices, tum quia ex nimia disquisitione

maxima sequerentur incommoda; quis, v. g., dicere vellet exoptandum esse ut cuncta peccata juramenti, blasphemiam, fornicationis, aliaque similia pœnis *afflictivis* subiciantur? Si ergo legislatores pœnas contra omnia hujusmodi peccata non decernant, non ideo statim increpandi sunt.

Ea præcipue igitur punienda sunt peccata quæ publicum ordinem perturbant et justitiam commutativam lædunt. Inter ea quædam vocantur simpliciter delicta, et alia dicuntur crimina. *Delicta* sunt minora peccata, quæ mitioribus pœnis solent affici, v. g., minuta furta, quædam infractiones legum in materia civili, etc. *Crimina* vero sunt majora peccata quæ gravioribus subiciuntur pœnis, v. g., morti, laboribus publicis in perpetuum, exsilio vel deportationi, laboribus publicis ad tempus, incarcerationi, etc.

PUNCTUM QUINTUM. — De Potestate supremæ auctoritatis circa bona temporalia subditorum.

Suprema auctoritas instituta est ut bono generali totius communitatis provideat: ergo iis omnibus quæ ad finem suum assequendum sibi necessaria sunt, instructa esse debet. Porro finem assequi non potest, nisi bona temporalia possideat; necesse est enim ut splendorem majestatis suæ convenienter ostendat, et sic reverentiam subditorum sibi conciliet; requiritur ut multos habeat ministros, præpositos, delegatos, etc., tum in ordine judiciali, tum in ordine militari: semper parata esse debet ad bellum sustinendum; porro ad hæc præstanda, multa necessaria sunt bona temporalia. Ergo, etc.

Ordinarie quædam bona ad supremam auctoritatem, sub regimine monarchico, specialiter pertinent, et dicuntur *bona coronæ*. Princeps supremam auctoritatem exercens, præter bona sibi personalia quæ habere potest, redditus annuos bonorum coronæ percipit; sed communiter hujusmodi redditus ipsi non sufficient. Necesse est ergo ut ea quæ sibi desunt, aliunde obtineat.